

K. Slagstad svarer

KOMMENTAR

KETIL SLAGSTAD

ketil.slagstad@tidsskriftet.no

Ketil Slagstad er medisinsk redaktør i Tidsskriftet.

Ingen oppgitte interessekonflikter.

Takk til Fred Andersen for kommentar til min artikkel om vår økende kunnskap om kjønnsutviklingens kompleksitet og at kjønnsbiologien ikke er binær (1). Andersen bringer inn et nytt moment i diskusjonen, nemlig en frykt for at ikke-invasiv prenatal testing (non-invasive prenatal testing, NIPT) en gang i fremtiden skal kunne brukes til å identifisere seksuell orientering hos fosteret i svangerskapet. NIPT-testen reiser viktige medisinske, praktiske og etiske problemstillinger (2, 3), men jeg er redd Andersens innlegg bidrar mer til forvirring enn opplysning.

Først en liten oppklaring: Andersen skriver at jeg anvender «uttrykk som religiøs fundamentalisme, nasjonalkonservatisme samt ‘autoritære heteroseksuelle, aldrende menn’ som karakteristikk av personer eller miljøer som er kritiske til det ideologiske bidraget enkelte forskningsmiljøer gir til populistisk kjønnspluralisme». Dette er en upresis gjengivelse av hva jeg skrev. Setningen refererte eksplisitt til tre autoritære statsledere (Donald Trump, Jair Bolsonaro og Victor Orbán) som diskriminerer minoriteter og fornektet økt kunnskap om kjønnsbiologiens variasjon og at kjønn er mer enn mann og kvinne, for å tekkes konservative velgere.

Andersen skriver at artikkelen min ikke sier noe «om det er noen sammenheng mellom de nylig identifiserte epigenetiske mekanismene for kjønn og seksuell legning» og «dersom ulike typer seksuell legning er genetisk betinget, da vil det være mulig å sjekke seksuell legning via fosterets DNA i mors blod tidlig i svangerskapet», men viser ikke til noen studier for å belegge påstandene. Er det noe vi i økende grad har blitt klar over siden det humane genom ble ferdigsekvensert for snart to tiår siden, er det at det svært sjelden er enkle sammenhenger mellom komplekse menneskelige karaktertrekk eller sykdomsdisposisjoner og gener. Gener interagerer med hverandre og med miljøet (4), og for komplekse menneskelige fenomener (som seksualitet) spiller trolig epigenetikk og sosiale og kulturelle faktorer også en vesentlig rolle. Selv om det er hevet over enhver tvil at seksualitet har et biologisk grunnlag, har det vært vanskelig å identifisere hva dette grunnlaget består i (5). Andersen skriver at det er avdekket

«epigenetiske avvik i markører for dannelsen av anatomiske kjennetegn for kjønn», og viser til en studie hvor blodprøver av fugler (finker) på Galapagos ble analysert. Det er uklart for meg hvordan dette opplyser diskusjonen.

Endelig frykter Andersen at «foreldrepar som kun ønsker barn der det er sammenheng mellom seksuell legning og fysiognomi», en gang i fremtiden skal kunne nyttiggjøre seg NIPT-testen for å selektene bort fostre. Setningen er for meg uforståelig; det er uklart hva Andersen mener med «sammenheng» og «fysiognomi» og hvilke tilfeller han sikter til.

Jeg er enig i at vi åpent bør diskutere fordeler og ulemper med NIPT-testen, men diskusjonen er vanskelig nok om vi ikke skal komplisere den med hypotetiske fremtidsscenarioer basert på sviktende vitenskapelig grunnlag.

LITTERATUR

1. Slagstad K. Hvorfor vi er mer enn mann og kvinne. Aftenposten. 12.12.2018. <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/qnl1Eo/Hvorfor-vi-er-mer-enn-mann-og-kvinne--Ketil-Slagstad> (3.2.2019).
2. Slagstad K, Hofmann B. Ny fostertest ble svaret, men hva var spørsmålet? Nytt Norsk Tidsskrift 2017; 34: 150–64. [CrossRef]
3. Hofmann B, Slagstad K. Fostertest som prøvestein og brekkstang. Tidsskr Nor Legeforen 2017; 137: 435–6. [PubMed][CrossRef]
4. Fu W, O'Connor TD, Akey JM. Genetic architecture of quantitative traits and complex diseases. Curr Opin Genet Dev 2013; 23: 678–83. [PubMed][CrossRef]
5. Balthazart J, Court L. Human Sexual Orientation: The Importance of Evidentiary Convergence. Arch Sex Behav 2017; 46: 1595–600. [PubMed][CrossRef]

Publisert: 25. februar 2019. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.19.0111

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 21. juli 2026.